

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОЦІНКА ЗЕМЛІ ТА НЕРУХОМОГО МАЙНА

Методичні рекомендації до курсової роботи

Укладачі: І.С. Смага, І.І. Казімір

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2021

УДК
О 93

*Рекомендовано до друку вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 10 від 27 вересня 2021 року)*

Укладачі: Смага І.С., Казімір І.І.

О 93 Оцінка землі та нерухомого майна: методичні рекомендації до курсової роботи / укл.: І.С. Смага, І.І. Казімір – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. – 32 с.

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 202

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
1.1. Основні терміни та визначення курсового проєктування....	9
1.2. Основні етапи курсового проєктування	13
2.ТЕМАТИКА КУРСОВОГО ПРОЄКТУВАННЯ	14
3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	16
4. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	25
ДОДАТКИ.....	25

ПЕРЕДМОВА

Фахівець із геодезії та землеустрою за освітнім рівнем «Бакалавр» повинен мати відповідну теоретичну та практичну підготовку, проявляти вміння творити й мислити.

Виконання курсових робіт (проектів) одним з етапів навчання студентів у ВНЗ і має за мету систематизувати знання, розширити і закріпити професійні уміння та навички щодо виконання завдань, максимально наближених до умов виробництва у всіх галузях землеустрою.

Виконуючи курсову роботу (проект) з грошової оцінки землі та нерухомого майна, студент поглиблює знання з фундаментальних і фахових дисциплін, освоює методики оцінювання кадастрової та ринкової вартості землі та інших об'єктів нерухомості, оволодіває навичками зіставлення результатів своїх розрахунків із даними виробництва, аналізу, узагальнення і літературного оформлення одержаних результатів з обраної теми. Важливе значення має також набуття студентом умінь щодо ведення наукового пошуку, використання передових комп'ютерних технологій тощо. Курсова робота дає можливість виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань і практичної підготовки, а також здатність самостійної роботи за обраною темою.

Наведені матеріали розкривають загальний алгоритм виконання кваліфікаційної курсової роботи з спеціальності 193 – «Геодезія та землеустрій».

Методичні рекомендації розкривають особливості оформлення окремих розділів курсового проекту, складання списку використаних літературних джерел, оформлення графічних матеріалів, формулювання висновків тощо.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсове проєктування проводиться на завершальному етапі навчального процесу підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і враховує Закон України «Про вищу освіту», нормативні документи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, зміст освітньої програми «Геодезія та землеустрій» та «Положення про організацію навчального процесу».

Курсова робота – це дослідження проблемного питання щодо виконання одного з видів оцінки конкретного об'єкта нерухомості. Вона є одним із видів індивідуальної роботи студента і повинна містити аналітично-оглядовий (аналітичний огляд літератури), теоретичний або методологічний компоненти.

Курсова робота є самостійною творчою роботою аналітичного та розрахункового характеру, яка виконана відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника вищого навчального закладу за ОР «бакалавр». Вона відображає рівень професійної підготовки випускника, його здатності виконувати виробничі функції та розв'язувати типові задачі з оціночної діяльності.

Виконання курсової роботи є завершальним етапом освітньо-кваліфікаційної підготовки студента і спрямоване на розвиток навичок самостійної роботи та набуття умінь планування і проведення досліджень, аналізу і систематизації наукових фактів і експериментальних даних, висновків і пропозицій. До того ж важливе також формування у студента навичок написання й оформлення наукової рукописної роботи, які необхідні для подальшого дипломного проєктування та майбутньої професійної діяльності випускника.

Курсова робота як метод оцінювання рівня підготовки має продемонструвати, що студент володіє системою спеціальних знань, здобутих у процесі навчання, та практичною підготовкою

на рівні новітніх досягнень науки у сфері оціночної діяльності, що є запорукою його інноваційного мислення та творчої професійної діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативно-методичними документами, спеціальною науковою літературою, інтернет-ресурсами тощо)

- викладати матеріал логічно та послідовно;

- використовувати новітні дидактичні технології та методи;

- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;

- робити висновки з результатів досліджень.

Курсова робота повинна забезпечити:

- творчий підхід до її виконання, самостійне дослідження проблем у рамках обраної теми, взаємозв'язок теоретичних питань і напрямками вдосконалення оціночної діяльності;

- осмислення отриманих результатів, уміння робити узагальнення й обґрунтувати рекомендації.

Мета виконання курсової роботи – визначення рівня підготовленості студента до виконання завдань з оцінки конкретного об'єкта на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі навчання.

Виклад кожного питання роботи має бути цілісним, логічним і аргументованим. Курсова робота повинна відповідати чинним вимогам та містити необхідні первинні матеріали.

Курсову роботу з оцінки земель у межах певної території, окремої земельної ділянки чи об'єкта нерухомого майна кожен студент виконує на основі матеріалів, зібраних під час проходження виробничої практики.

Тематика курсових робіт розробляється та щорічно доповнюється провідними викладачами кафедри землевпорядкування та кадастру і затверджується вченою радою інституту біології, хімії та біоресурсів. Тематика робіт повинна бути актуальною і відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Студент має право обрати тему кваліфікаційної роботи із запропонованого переліку або запропонувати свій варіант теми з

обґрунтуванням доцільності такого дослідження. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення. У назві обов'язково зазначається об'єкт дослідження, за матеріалами якого буде виконуватися курсова робота. Для затвердження теми студент звертається на кафедру із заявою, де вказує її назву та об'єкт, на базі якого буде виконуватися курсова робота.

Кафедра розглядає заяви, виключає дублювання в темах, затверджує їх і остаточно призначає керівника курсової роботи. Керівником роботи призначається науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь (учене звання) і відповідну фахову підготовку за даним напрямом діяльності.

Обов'язками керівника курсової роботи є:

- видати студенту затвержене завідувачем кафедри завдання на виконання курсової роботи, в якому зазначити назву роботи, її структуру, обсяг, термін і календарний план виконання, графічний матеріал;

- порадити студенту необхідну навчальну, наукову, довідкову літературу та інші матеріали, що можуть бути використані під час написання курсової роботи;

- надати студенту методичні рекомендації кафедри щодо виконання роботи;

- надавати студенту згідно із затвердженим на кафедрі графіком консультативну допомогу;

- періодично перевіряти хід виконання роботи та правильність окремих розрахунків;

- підготувати відзив про курсову роботу студента, який має засвідчувати його професійність, а у випадку наявності в роботі суттєвих недоліків, з'ясувати їх причини та пояснити шляхи виправлення;

- консультиувати студента щодо змісту його презентації та доповіді під час захисту курсової роботи;

- давати оцінку самої роботи, а також праці студента під час її написання й оформлення після захисту роботи студентом перед комісією, створеною розпорядженням завідувача кафедри.

У випадку, коли студент не виконав план і завдання курсової роботи, за поданням керівника роботи на засіданні кафедри

розглядають питання про неможливість допуску такої роботи до захисту. Протокол засідання кафедри подають у деканат, який виносить прийняте рішення на затвердження вченою радою інституту біології, хімії та біоресурсів. Недопуск до захисту є підставою для відрахування студента з ВНЗ.

Кафедра може запропонувати також консультанта для виконання кожної курсової роботи за рахунок ліміту часу, відведеного на керівництво курсовою роботою. Ними можуть бути науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу за профілем роботи.

Консультанти повинні:

- надавати консультації студентам щодо розробки окремих розділів і перевіряти якість їх виконання;
- слідкувати за дотриманням графіка виконання курсової роботи.

Консультанти не мають права вирішувати питання про допуск чи недопуск студента до захисту курсової роботи на засіданні кафедри.

До початку виконання роботи кафедра має забезпечити студентів методичними вказівками, в яких наведено вимоги до змісту й оформлення курсової роботи.

Загальними вимогами до курсової роботи є:

- чіткість побудови роботи;
- структурно-логічна послідовність викладення розділів чи підрозділів;
- чіткість формулювань, що виключає можливість суб'єктивного і неоднозначного їх тлумачення;
- переконливість аргументації та обґрунтованість висновків і пропозицій.

Витрати навчального часу студента на виконання кваліфікаційної роботи визначаються робочими навчальними планами. Після написання курсової роботи студент оформляє її відповідно до вимог нормоконтролю і реєструє на кафедрі. Кафедра контролює хід виконання курсової роботи через проведення кафедральних перевірок, на яких установлюється готовність роботи у відсотках

Здійснення керівництва кваліфікаційною роботою, консультування, рецензування, участь у роботі комісії з захисту та нормативи часу, які виділяють для цього, встановлюється відповідно до наказу МОНУ "Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів" від 07.08.2002 року № 450, а також Положення "Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах".

1.1. Основні терміни та визначення курсового проєктування

Курсове проєктування є критерієм визначення якості і рівня навчання бакалаврів у вищих навчальних закладах.

Якість навчання – ступінь відповідності знань і умінь випускників вищих навчальних закладів до раніше узгоджених вимог, що забезпечують його конкурентоспроможність на ринку праці.

Проєкт – сукупність документальних матеріалів для реалізації задуманого об'єкта. Проєкт передбачає схеми, розрахунки, креслення, макети, моделі і обґрунтування прийнятих рішень, які дають змогу заздалегідь передбачити технічні, технологічні та експлуатаційні якості проєктованого об'єкта.

Проєктування – створення проєкту – прототипу, прообразу передбачуваного або можливого об'єкта (стану). Розрізняють проєктування об'єктів будівництва, технологічне, інженерно-технічне, машинобудівне, генетичне, техніко-економічне, екологічне тощо.

Курсова робота (КР) – навчально-дослідне завдання для студента, який уже має певний досвід навчально-пізнавальної і наукової діяльності з проблем фахових дисциплін, які вивчаються у ВНЗ. КР не обмежена реферуванням літературних

джерел і розрахунками, а вона є самостійним викладом матеріалу з елементами використання набутих у процесі експерименту даних, знань і досвіду. КР, здебільшого, виконують студенти економічних і природничих напрямів підготовки і спеціальностей.

Курсовий проєкт (КП) – навчально-дослідне завдання для студента, який вже має певний досвід навчально-пізнавальної та наукової діяльності з проблем фахових дисциплін, які вивчаються у ВНЗ. КП є прототипом створення майбутньої системи (об'єкта, процесу, технології, метода тощо) і передбачає креслення, розрахунки, макети, схеми й техніко-економічне обґрунтування прийнятих рішень із елементами використання набутих у процесі досліджень даних, знань і досвіду. КП, здебільшого, виконують студенти інженерних спеціальностей.

Обсяг КР і КП не повинен перевищувати 25-30 сторінок. КП обов'язково містить необхідну кількість креслень, схем, макетів. Матеріали та результати курсових робіт і проєктів не використовують їх автори під час виконання дипломних робіт і проєктів.

Науково-дослідна робота (НДР) – вивчення об'єктів, явищ і процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою одержання доведених, обґрунтованих і корисних для науки та практики рішень із максимальним ефектом. Наукове дослідження обов'язково має об'єкт і предмет досліджень.

Інжиніринг – технічні послуги з підготовки і забезпечення процесу виробництва та реалізації продукції. Інжиніринг - це консультації, експертиза проєктів, технічне навчання, передача технічної інформації.

Інновація – кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового чи удосконаленого продукту та впровадженого на ринку; нового удосконаленого технологічного процесу; нового підходу до соціально-економічних послуг.

Інноваційна діяльність – це діяльність із доведення науково-технічних ідей, винаходів, розробок до результату, придатного в практичному використанні. У повному обсязі інноваційна діяльність охоплює всі види наукової діяльності, проектно-конструкторські, технологічні, дослідні розробки, діяльність з освоєння нововведень у виробництво та реалізацію нововведень.

Об'єкт досліджень – це та частина матеріального світу, яка привернула увагу дослідника, це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обраний для вивчення. Приклади об'єкта досліджень: бетон, ґрунт, земельна ділянка, вода, ландшафт, рослини, тварини, машини, окремі населені пункти, господарства, зрошувальні системи, споруди, технології, хвороби тощо.

Предмет дослідження – це те, що міститься в межах об'єкта, це розглянений у дослідженні бік об'єкта дослідження та його досліджувані якості і галузь використання.

Приклади предмета дослідження: стійкість бетону, властивості ґрунту і води, характеристики ландшафту, сорти рослин, економічність, екологічність, надійність технології, режими роботи машин і апаратів тощо.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага дослідника.

Об'єкт (О) і предмет (П) досліджень можуть бути новими (Н) і традиційними (Т). Можливі такі комбінації новизни предмета (П) і об'єкта (О) дослідження: а) НП-НО; б) НП-ТО; в) ТП-НО; г) ТП-ТО.

Важливо так спрямувати дослідження, щоб його предмет і об'єкт були новими. Об'єкт дослідження в науковій роботі повинен мати модель (моделі) у тексті і на плакатах.

Мета дослідження – це запланований результат. Результат має бути конструктивним, тобто спрямованим на вироблення

суспільно корисного продукту з ліпшими, ніж було раніше, показниками якості або процесу її досягнення.

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного вивчення дійсності, підпорядкованих виконанню конкретного завдання.

Система – ціле, що складається з низки взаємозв'язаних і взаємодіючих елементів. Властивості систем і методи оптимального управління системами вивчає системний аналіз.

Системний аналіз – основний метод дослідження складних систем, систематизоване вивчення складного об'єкта, яке проводиться з метою визначення можливостей поліпшення функціонування цього об'єкта.

Системний підхід полягає у комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого із узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин. Виходячи з цього принципу, треба вивчити кожен елемент системи у його зв'язку та взаємодії з іншими елементами, виявити вплив властивостей окремих частин системи на її поведінку загалом, визначити оптимальний режим функціонування системи, яка вивчається. За системного підходу в дослідженнях використовуються моделі.

Модель – це система, що замінює об'єкт пізнання і служить джерелом інформації стосовно нього. Її доцільно розглядати як аналог, подібність якого до оригіналу суттєва, а розбіжність – несуттєва. Запропоновано поділ моделей на два види: матеріальні та ідеальні. Матеріальні моделі втілюються в певному матеріалі – бетоні, металі, пластмасі тощо. Ідеальні моделі фіксуються в таких наочних елементах, як креслення, рисунок, схема, комп'ютерна програма і т. ін. Під час моделювання використовують комп'ютерні інформаційні технології та геоінформаційні системи.

1.2. Основні етапи курсового проєктування

Підготовка курсової роботи передбачає такі основні етапи виконання:

1. Вибір теми роботи, подання відповідної заяви і затвердження теми.

2. Визначення об'єкта, предмета, мети та завдань роботи, затвердження індивідуального завдання на курсову роботу.

3. Опрацювання джерел вторинної інформації, формування загальної концепції дослідження, методичних підходів та інструментарію, складання робочого плану курсової роботи.

4. Збирання фактичного матеріалу, його аналіз, проведення необхідних розрахунків, оцінювання показників, які характеризують предмет дослідження.

5. Викладення результатів дослідження в текстовій формі, підготовка вступу, висновків, додатків, упорядкування списку використаних джерел.

6. Оформлення курсової роботи (текст і графічні матеріали).

2.ТЕМАТИКА КУРСОВОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Тематика курсових робіт має бути актуальною, відповідати сучасному стану і перспективам розвитку науки та практики земельно-оціночної діяльності та земельного кадастру, Земельному кодексу України, Законам України "Про державний земельний кадастр", "Про оцінку земель" та іншим нормативно-правовим актам, пов'язаними із бонітуванням ґрунтів, нормативною грошовою оцінкою земель різних категорій, експертною оцінкою землі та об'єктів нерухомості в умовах здійснення земельної реформи і переходу до ринкових умов господарювання.

Орієнтовна тематика курсових робіт:

1. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення в межах населеного пункту *«назва»*.

2. Нормативна грошова оцінка земель населеного пункту *«назва»*.

3. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарських угідь у підприємстві *«назва»*.

4. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки сільськогосподарського призначення на території *«назва»* ОТГ.

5. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки промислового підприємства *«назва»*.

6. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки магазину *«назва»* в селі (місті) *«назва»*.

7. Експертна грошова оцінка земельної ділянки несільськогосподарського призначення на території *«назва»* ОТГ (району).

8. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки несільськогосподарського призначення, відведеної для потреб (промисловості, транспорту, зв'язку, оборони, енергетики, лісового фонду, водного фонду, історико-культурного призначення та ін. – однієї на вибір).

9. Бонітування ґрунтів на території сільськогосподарського підприємства *«назва»*.

10. Експертна оцінка вартості об'єкта нерухомості *«назва»*.

11. Розробка проєкту організації території та нормативна грошова оцінка земель фермерського господарства *«назва»*.

12. Формування ринкової вартості земельних ділянок комерційного використання в *«назва»* ОТГ.

13. Коректування матеріалів ґрунтового обстеження та бонітетна оцінка ґрунтів сільськогосподарського підприємства *«назва»*.

Студент може обґрунтувати та запропонувати іншу тему курсової роботи з актуальних проблем оцінки земель і об'єктів нерухомого майна за обов'язкового узгодження її з керівником.

Пошук і збір вихідних даних для курсової роботи студент здійснює самостійно й обов'язково подає їх керівнику та консультанту роботи.

3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсовий проєкт складається з титульного аркуша, змісту, завдання на курсове проєктування, вступу, розділів і підрозділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку й обґрунтуванням застосованих методів дослідження. Наприкінці кожного розділу після абзацного відступу формулюють висновки по даному розділу зі стислим викладенням наведених у ньому теоретичних і практичних результатів.

Титульний аркуш роботи

Титульний аркуш роботи містить найменування вищого закладу освіти, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора: назву роботи: шифр і найменування спеціальності; вчене звання: прізвище та ініціали наукового керівника та консультанта (за наявності); місто і рік.

Бланк титульного аркуша дипломної роботи наведений в додатку Б.

Зміст повинен містити найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовок), висновків, переліку використаних джерел. За наявності додатків (додатка) наводиться лише назва (без зазначення початкової сторінки).

Завдання на курсову роботу. Відповідно до обраної та узгодженої теми курсової роботи керівник складає і видає студенту завдання на курсову роботу.

У завданні зазначають: тему курсової роботи; перелік питань, які необхідно висвітлити; перелік графічних матеріалів і додатків.

Підписують завдання: керівник курсової роботи, консультант і студент - виконавець. Затверджує завдання завідувач кафедри, на якій буде виконуватися курсова робота.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності). Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення та ін., то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого реєстру, який розміщують перед вступом.

Перелік необхідно друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа - їх детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення та ін. повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті під час першого згадування даного терміна.

1. Вступ

Необхідно розкрити суть і важливість обраної теми, а також навести визначення мети та завдання, обраний для курсового проектування об'єкт, обґрунтувати доцільність проведення його оцінки чи виконання інших робіт відповідно до теми. Формулюють мету роботи та завдання, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети. Не варто формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують не на мету, а на засіб її дослідження. Обсяг вступу – до 2-х сторінок.

2. Законодавче і нормативне забезпечення та сучасний стан робіт з оцінки землі. Необхідно охарактеризувати основні законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують проведення оцінки землі в Україні. Особливу увагу потрібно звернути на вид оцінки, якому присвячено курсову роботу. Необхідно навести також аналіз наукової літератури за темою курсової роботи.

3. Характеристика об'єкта вишукувань. У даному розділі потрібно подати характеристику населеного пункту, земельної ділянки чи об'єкта нерухомості, обраного для оцінки, а також вихідні дані для її проведення.

4. Методологія оцінки. Необхідно навести суть методичних підходів і методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети, тобто для визначення необхідного виду вартості обраного для курсового проектування об'єкта. Перерахувати та

описати їх необхідно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджено тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитись у логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

5. Результати проведення оцінки (основна частина).

Навести й описати послідовність виконання оцінки, виконані розрахунки, проміжні, допоміжні та остаточні результати, провести їх аналіз і узагальнення.

6. Звіт про оцінку, погодження та затвердження її результатів. Описати документ, що підтверджує виконані процедури з оцінки, порядок його погодження та затвердження.

7. Шляхи вдосконалення оцінки. За літературними даними та власними міркуваннями висловити своє ставлення до сучасного стану робіт з наведеного в курсовій роботі виду оцінки землі чи об'єкта нерухомості, необхідність його вдосконалення чи поліпшення та підтвердити це посиланнями на наукові літературні джерела.

8. Висновки. Рекомендується зробити 3-4 висновки для підведення підсумків виконаної роботи.

9. Список використаної літератури. Наводиться в алфавітному порядку згідно з вимогами. Рекомендовано використати не менше 30 джерел. Приклади оформлення окремих літературних джерел у списку наведено в додатку В.

10. Додатки. Графічні матеріали, допоміжні таблиці і т. ін. подаються у випадку необхідності й нумеруються згідно з вимогами.

Загальні вимоги до оформлення курсової роботи. Текст курсової роботи виконують на одній стороні друкарського паперу формату А4 (297x210 мм) українською мовою машинописним способом.

Помилки, описки та графічні неточності, виявлені у процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою та нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту чи фрагменту малюнка машинописним способом. Допускається не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30мм, праве – не менше 10мм; верхнє – 20мм, нижнє – 20мм.

Абзаци в тексті починають відступом, що дорівнює п'яти знакам.

Текст курсової роботи друкують через півтора інтервали, з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці за умов рівномірного її заповнення та висотою літер і цифр не менше, ніж 1,8 мм (кегель 14).

Допускається окремі частини курсової роботи (титульний лист, додаток) виконувати в інший спосіб (інший розмір, щільність тексту тощо), ніж основна частина.

Пошкодження аркушів, помарки і сліди не повністю видаленого попереднього тексту (графіки) не допускаються. Загальний обсяг курсової роботи повинен складати 30 - 35 сторінок машинописного тексту.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», « НАЗВИ РОЗДІЛІВ», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «БІБЛЮГРАФІЧНИЙ СПИСОК», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетричного тексту (посередині рядка). Перелік структурних підрозділів у змісті друкують малими літерами.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів тексту належить починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Відстань між заголовками і подальшим чи попереднім текстом має бути не менш, ніж два інтервали.

Відстань між рядками заголовка, а також між двома заголовками має бути такою, як у тексті.

Не допускається розміщення назв підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Нумерація сторінок. Сторінки курсової роботи необхідно нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту наукового дослідження. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

Титульний лист зараховують до загальної нумерації сторінок курсової роботи. Текст змісту також зараховують до загальної нумерації сторінок. Нумери сторінок на них, а також на першій сторінці розділу «Вступ» не проставляють.

Ілюстрації та таблиці, розміщені на окремих сторінках, зараховують до загальної нумерації сторінок, але номери сторінок на них не проставляють.

Нумерація розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Розділи, підрозділи, пункти, підпункти курсової роботи потрібно нумерувати арабськими цифрами.

Розділи курсової роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладу тексту і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1,2,3 і т.д.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу.

Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад, 1.1.; 1.2. і т. ін.

Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу.

Номер пункту складається з номера розділу і порядкового номера пункту, або з номера розділу, порядкового номера підрозділу та порядкового номера пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту ставлять крапку, наприклад 1.1.1.; 1.1.2. тощо.

Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту, його не нумерують.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) належить розміщати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у курсовій роботі.

Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, розміщені у курсовій роботі, мають відповідати вимогам стандартів “Єдиної системи конструкторської документації” та “Єдиної системи програмної документації”.

Фотознімки розміром меншим за формат А4, мають бути наклеєні на аркуш білого паперу формату А4.

Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією.

За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Ілюстрація позначається словом «Рис.» і номером, які разом із назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (наприклад: «Рис. 2.1. Динаміка ринкових цін на земельні ділянки»).

Ілюстрації належить нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад: Рис. 2.1. – це перший рисунок другого розділу.

Якщо у курсовій роботі вміщено тільки одну ілюстрацію, її нумерують згідно з вимогами.

Якщо ілюстрація не вміщається на одній сторінці, можна переносити її на наступні сторінки, розмістивши назву ілюстрації на першій сторінці, пояснювальні дані – на кожній сторінці, і під ними позначають: «Рис. 2.1, лист 1», «Рис. 2.1, лист 2» і т. д.

Ілюстрації, за необхідності, можуть бути подані в змісті із зазначенням їх номерів, назв і номерів сторінок, на яких вони вміщені.

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць відповідно до рисунка 1.

Таблиця _____ номер

Назва таблиці

Рис. 1. Структурна схема таблиці

Горизонтальні та вертикальні лінії, які розмежують рядки таблиці, а також лінії зліва, справа і знизу, що обмежують таблицю, можна не проводити, якщо їх відсутність не ускладнює користування таблицею.

Таблицю потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці.

На всі таблиці має бути посилання в тексті курсової роботи.

Таблиці треба нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, наведених у додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу і номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 3.1 – перша таблиця третього розділу.

Якщо у тексті одна таблиця, її нумерують згідно з вимогами.

Таблиця може мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і розташовують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розташовуючи одну частину під другою, або поряд, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і боковик.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Слово «Таблиця (номер)» указують один раз справа над таблицею, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці (номер)».

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком.

Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф указують в однині.

Таблиці, у разі необхідності, можуть бути зазначені у змісті із зазначенням їх номерів, назв (якщо вони є) та номерів сторінок, на яких вони розміщені.

Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині пунктів або підпунктів. Перед переліками ставлять двокрапку.

Перед кожною позицією переліку треба ставити малу літеру української абетки з дужкою, або, не нумеруючи, – дефіс (перший рівень деталізації).

Для подальшої деталізації переліку необхідно використовувати арабські цифри з дужкою (другий рівень деталізації).

Примітки поміщають у курсовій роботі у разі необхідності пояснення змісту тексту, таблиці або ілюстрації.

Примітки розташовують безпосередньо після тексту, таблиці, ілюстрації, до яких вони відносяться.

Одну примітку не нумерують.

Слово “Примітка” друкують з великої літери з абзацного відступу, не підкреслюють. Після слова “Примітка” ставлять крапку і з великої літери в тому ж рядку подають текст примітки.

Примітка. *(Текст)*

Деякі примітки нумерують послідовно арабськими цифрами з крапкою. Після слова “Примітки” ставлять двокрапку і з нового рядка з абзацу після номера примітки з великої літери додають текст примітки.

Приклад.

Примітки:

1. *(Текст)*

2. *(Текст)*

Додатки належить оформляти як продовження тексту на його наступних сторінках, розташовуючи в порядку появи посилань на них у тексті.

Кожний додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. У правому верхньому кутку рядка над заголовком малими літерами з

першої великої повинно бути надруковано слово “Додаток (*літера*)” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки треба позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, С, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, “Додаток А” “Додаток Б” і т. ін.

Один додаток позначається як “Додаток А”.

Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які нумеруються в межах кожного додатка відповідно до вимог. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Б; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д.

Ілюстрації, таблиці, які є у тексті додатка, нумеруються в межах кожного додатка, наприклад, рисунок Д.3 – третій рисунок додатка Д, таблиця А.3 – третя таблиця додатка А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1.

У посиланнях у тексті додатка на ілюстрації, таблиці рекомендується писати: “...на рисунку А.2...”, “...на рис. А.2...”.

4. ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Оформлення бібліографічного опису у списку джерел доцільно проводити так, як рекомендовано для дисертацій та списку опублікованих робіт, який наводять в авторефератах дисертацій. У додатку В наведено приклади оформлення списку літератури згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок завдання для виконання курсової роботи

Затверджую

Зав. кафедри _____

Завдання для виконання курсової роботи
з дисципліни «Оцінка землі та нерухомого майна»

Оформлена курсова робота повинна містити такі положення:

1. Вступ (обґрунтувати необхідність проведення даного виду земельно- оціночних робіт, їх важливість і мету виду оцінки, що висвітлюється в даній курсовій роботі).
2. Законодавче та нормативно-методичне забезпечення робіт з оцінки землі (охарактеризувати основні законодавчі та підзаконні акти, що регламентують оцінку землі в Україні. Особливу увагу звернути на вид оцінки, що висвітлюється в курсовій роботі).
3. Характеристика об'єкта вишукувань (навести характеристику населеного пункту, земельної ділянки чи об'єкта нерухомості, що підлягає оцінці; вихідні дані для оцінки).
4. Методологія оцінки (навести суть методичних підходів та методів визначення вартості для оцінки обраного об'єкта).
5. Результати проведення оцінки (навести та описати хід виконання оцінки, проміжні, допоміжні та остаточні результати).

6. Звіт про оцінку, погодження та затвердження її результатів (описати документ, що підтверджує виконані процедури з оцінки, порядок його погодження та затвердження).
7. Шляхи вдосконалення оцінки (за літературними даними і власними міркуваннями).
8. Висновки (підвести підсумки виконаної роботи).
9. Список використаної літератури (в алфавітному порядку згідно з вимогами).
10. Додатки (графічні матеріали, допоміжні таблиці і т. ін. подаються у випадку необхідності).

Науковий керівник, учене звання
ініціали

Прізвище та

Науковий консультант, доцент
ініціали

Прізвище та

Завдання отримав (ла),
студент(ка) 4 курсу
ініціали

Прізвище та

Додаток Б

Зразок титульної сторінки для курсової роботи

Форма № Н-6.01

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра землевпорядкування та кадастру
(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

3 «Оцінки землі і нерухомого майна»
(назва дисципліни)

**«Нормативна грошова оцінка земель населеного пункту
м. Кіцмань»**

Студента (ки) ____ курсу __ групи
спеціальності 193–«Геодезія та землеустрій»
Осачука В.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник: професор кафедри землевпорядкування та кадастру,
д.б.н., професор Смага І.С.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____ Беспалько
Р.І.

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Смага І.С.

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Хрищук С.Ю.

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Чернівці - 2021 рік

Примітки: (на титульний лист не наносяться)

1. Склад комісії буде призначений завідувачем кафедри не пізніше 10 днів до захисту курсового проекту.
2. Усі назви та посади виконуються шрифтом Times New Roman, 14 pt.; інші – згідно з електронним варіантом зразка; поля сторінки (см): верхнє і нижнє – 2; лівє – 3,5; правє – 1,5.

Додаток В

**Приклади оформлення списку літератури
згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.**

**Бібліографічне посилання. Загальні положення
та правила складання» з урахуванням правок**

(код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л.

	Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть: у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ: Логос, 2001. Т.2. 636с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вып. 1. Сукторії (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103-108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток

	сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4-6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87-91.
Статті з таких, що продовжуються та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i> . 2013. Вип. 148. С. 31-34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i> . 2016. № 6. С. 23-28. Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i> . 2017. № 1, т. 2. С. 45-58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i> . 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259-271.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).
	Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical</i>

	<p><i>Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561-570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856-874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711 .x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
	Інші документи
Законодавчі та нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур 'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21-42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106-107</p>
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ-05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D</p>

	45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Навчально-методичне видання

ОЦІНКА ЗЕМЛІ ТА НЕРУХОМОГО МАЙНА

Методичні рекомендації до курсової роботи

Укладачі: **І.С. Смага, І.І. Казімір**

Відповідальний за випуск
Технічний редактор ***А.В. Цвіра***

Підписано до друку 20.10.2021. Формат 60 x 84/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 1,8.
Обл.-вид. арк. 1,9. Тираж 50. Зам.Н-114 .
Видавництво та друкарня Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.